U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Vojtěcha Šimíčka a soudců JUDr. Josefa Baxy, JUDr. Jakuba Camrdy, JUDr. Zdeňka Kühna, JUDr. Radana Malíka, JUDr. Jana Passera a JUDr. Petra Průchy v právní věci navrhovatele: **JUDr. Z. A.**, zastoupený Mgr. Jaroslavem Čapkem, advokátem se sídlem Komenského 241, Hradec Králové, proti odpůrcům: **1) Státní volební komise**, se sídlem Náměstí Hrdinů 3, Praha 4, a kandidáti zvolení senátory Senátu Parlamentu České republiky: **2) Ing. Zdeněk Besta, 3) Petr Gawlas, 4) Mgr. Miloš Malý, 5) Ing. Antonín Maštalíř, 6) Ing. Jaroslav Palas, 7) Jozef Regec, 8) Ing. Jaromír Strnad, 9) Ing. Zdeněk Škromach, 10) Ing. Josef Táborský, 11) Dagmar Terelmešová, 12) Ing. Martin Tesařík, 13) prof. MUDr. Jan Žaloudík, CSc.**, v řízení o návrhu na neplatnost volby kandidátů ve volbách do Senátu Parlamentu České republiky konaných ve dnech 15. a 16. 10. 2010 a 22. a 23. 10. 2010,

takto:

I. Návrh **se odmítá.**

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Navrhovatel podal dne 4. 11. 2010 u Nejvyššího správního soudu návrh označený jako „*Návrh na neplatnost volby kandidátů odpůrkyně ve druhém kole voleb do Senátu Parlamentu ČR konaných ve dnech 22. a 23.10. 2010*“. Navrhovatel se v tomto návrhu domáhá toho, aby byla v případě kandidátů České strany sociálně demokratické vyslovena neplatnost výsledků druhého kola voleb do Senátu Parlamentu České republiky vyhlášených Státní volební komisí dne 26. 10. 2010. Návrh odůvodňuje tím, že ve druhém kole voleb do Senátu došlo k porušení práv voličů na informace o všech skutečnostech, které by mohly mít vliv na odevzdání volebního hlasu některé z politických stran či kandidátů. Voliči nebyli podle navrhovatele informováni o tom, že Česká strana sociálně demokratická vyhrála volby do Poslanecké sněmovny a volby do zastupitelstev obcí „úvěrovým podvodem“, který navrhovatel spatřuje v uzavření úvěrové smlouvy s Fio, družstevní záložnou, na půjčku ve výši 180 mil. Kč. Uvedená smlouva o úvěru je dle názoru navrhovatele v rozporu s čl. 5 Ústavy. Řádná informovanost voličů před druhým kolem senátních voleb by podle navrhovatele ovlivnila konečné výsledky voleb, přinejmenším v senátních obvodech, v nichž získali kandidáti České strany sociálně

demokratické většinu hlasů s rozdílem méně než pět procent, tj. v obvodech č. 7, 49, 61, 70, 73 a 76 by tito kandidáti většinu hlasů nezískali. Porušení základních demokratických a ústavních principů ve volební soutěži zásadně ovlivnilo výsledky hlasování ve druhém kole senátních voleb tak, že to dle navrhovatele ohrožuje demokratický řád lidských práv a základních svobod České republiky.

Pokud jde o legitimaci k podání návrhu na neplatnost volby kandidátů, domnívá se navrhovatel, že zákonné omezení práva voličů na soudní přezkum voleb pouze v jejich volebním okrsku je v rozporu s ústavními principy a s povinností občana chránit Českou republiku jako svobodný a demokratický stát. Navrhovatel v této souvislosti poukázal na usnesení Ústavního soudu ze dne 25. 10. 2010, sp. zn. III. ÚS 2918/10, z něhož podle jeho názoru plyne, že ochrana ústavnosti se dostává do stavu ústavní krize, kdy činnost ústavních orgánů a účinné použití zákonných prostředků jsou znemožněny. Ústavní soud podle navrhovatele odmítl poskytnout ochranu ústavně zaručenému volebnímu právo občanů v komunálních a senátních volbách. Omezení práva voličů na soudní přezkum voleb pouze v jejich volebním okrsku považuje navrhovatel za protiústavní. Soudy mají v případě kolize zákona s ústavními principy povinnost uplatňovat ústavní principy namísto zákona. Nejvyšší správní soud by tedy měl dle navrhovatele v posuzované věci připustit jeho aktivní legitimaci.

Nejvyšší správní soud se v prvé řadě zabýval tím, zda jsou v dané volební věci splněny podmínky řízení.

Podle § 90 odst. 1 s. ř. s. se za podmínek stanovených zvláštními zákony může občan, politická strana nebo nezávislý kandidát anebo sdružení nezávislých kandidátů a sdružení politických stran nebo politických hnutí a nezávislých kandidátů návrhem domáhat rozhodnutí soudu o neplatnosti voleb nebo neplatnosti hlasování anebo neplatnosti volby kandidáta. Podle § 87 odst. 2 zákona č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů (dále jen „zákon o volbách do Parlamentu České republiky“) se podáním návrhu na neplatnost hlasování, neplatnost voleb nebo neplatnost volby kandidáta může domáhat ochrany u soudu podle zvláštního právního předpisu každý občan zapsaný do stálého seznamu ve volebním okrsku, kde byl senátor volen, každá politická strana, politické hnutí, koalice nebo nezávislý kandidát, jejichž přihláška k registraci ve volebním obvodu byla pro volby do Senátu zaregistrována. Návrh je třeba podat nejpozději 10 dnů po vyhlášení výsledků voleb Státní volební komisí.

Nejvyšší správní soud nejprve posoudil otázku otázkou včasnosti podaného návrhu a v tomto směru zjistil, že návrh byl podán před uplynutím zákonné desetidenní lhůty podle § 87 odst. 2 zákona o volbách do Parlamentu České republiky, neboť výsledky voleb byly Státní volební komisí vyhlášeny dne 26. 10. 2010 a návrh byl Nejvyššímu správnímu soudu doručen dne 4. 11. 2010.

Z obsahu návrhu vyplývá, že navrhovatel napadá volbu kandidátů České strany sociálně demokratické, kteří byli zvoleni senátory ve volbách do Senátu Parlamentu České republiky konaných ve dnech 15. a 16. 10. 2010 a 22. a 23. 10. 2010. Navrhovatel výslovně neuvedl jména kandidátů, jejichž volbu napadá, Nejvyšší správní soud ovšem zjistil

z oficiálních údajů Českého statistického úřadu, že ve volbách do Senátu Parlamentu České republiky bylo senátory zvoleno dvanáct kandidátů za Českou stranu sociálně demokratickou. Senátory za tuto politickou stranu byli zvoleni Ing. Zdeněk Besta (volební obvod č. 67), Petr Gawlas (volební obvod č. 73), Mgr. Miloš Malý (volební obvod č. 76), Ing. Antonín Maštalíř (volební obvod č. 70), Ing. Jaroslav Palas (volební obvod č. 64), Jozef Regec (volební obvod č. 49), Ing. Jaromír Strnad (volební obvod č. 40), Ing. Zdeněk Škromach (volební obvod č. 79), Ing. Josef Táborský (volební obvod č. 37), Dagmar Terelmešová (volební obvod č. 7), Ing. Martin Tesařík (volební obvod č. 61), prof. MUDr. Jan Žaloudík, CSc. (volební obvod č. 55). Nejvyšší správní soud tedy posoudil návrh podle jeho obsahu tak, že navrhovatel napadá volbu shora uvedených dvanácti kandidátů senátory Senátu Parlamentu České republiky.

V této souvislosti poukazuje Nejvyšší správní soud na skutečnost, že navrhovatel nesprávně označil jako odpůrkyni Českou stranu sociálně demokratickou. Podle § 90 odst. 2 s. ř. s. jsou však účastníky řízení navrhovatel, příslušný volební orgán a ten, jehož volba byla napadena. Politická strana, politické hnutí nebo koalice, na jejichž přihlášce byl kandidát pro volby do Senátu zaregistrován, účastníky řízení nejsou. Nejvyšší správní soud proto konstatuje, že postavení účastníka řízení mají vedle navrhovatele a Státní volební komise všichni kandidáti, jejichž volba senátorem byla návrhem napadena, tj. odpůrci 2) až 13).

Nejvyšší správní soud se dále zabýval aktivní legitimací navrhovatele k podání návrhu na neplatnost volby odpůrců 2) až 13) senátory. Jak vyplývá z citovaného § 87 odst. 2 zákona o volbách do Parlamentu České republiky, k podání návrhu na neplatnost volby kandidáta do Senátu Parlamentu České republiky je legitimován každý občan zapsaný do stálého seznamu ve volebním okrsku spadajícím do volebního obvodu, kde byl senátor, jehož volba je napadena, volen. Jinými slovy, každý volič je oprávněn podat návrh na neplatnost volby kandidáta pouze v tom volebním obvodě, v němž je oprávněn hlasovat a uplatnit své aktivní volební právo. *A contrario* tedy občan není aktivně legitimován k podání návrhu na neplatnost volby kandidáta v žádném jiném volebním obvodu než v tom, v němž je zapsán do stálého seznamu voličů, tedy tam, kde je přihlášen k trvalém pobytu.

Navrhovatel ve svém návrhu uvedl adresu K. 69, T. Nejvyšší správní soud zjistil dotazem u Obecního úřadu Třebotov, že navrhovatel je na této adrese přihlášen k trvalému pobytu a v tomto místě je také zapsán do stálého seznamu voličů vedeného Obecním úřadem Třebotov. Z uvedeného tak vyplývá, že navrhovatel je zapsaný do stálého seznamu voličů ve volebním okrsku, který podle přílohy 3 zákona o volbách do Parlamentu České republiky spadá do volebního obvodu č. 16 - Beroun. Podle celkových výsledků voleb zveřejněných Státní volební komisí byl ve volebním obvodu č. 16 senátorem zvolen Jiří Oberfalzer, který byl jako kandidát zaregistrován na přihlášce k registraci Občanské demokratické strany. Zvolený kandidát získal v druhém kole senátních voleb nadpoloviční většinu hlasů nad Ing. Věrou Kovářovou, která byla jako kandidátka zaregistrována na přihlášce koalice Starostové a Nezávislí a TOP 09.

Vzhledem k uvedenému dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že navrhovatel není procesně legitimován k podání návrhu na neplatnost volby odpůrců 2) až 13), kteří byli

zvoleni senátory ve volebních obvodech č. 7, 37, 40, 49, 55, 61, 64, 67, 70, 73, 76 a 79. Navrhovatel je zapsán ve stálém volebním seznamu ve volebním okrsku, který spadá do volebního obvodu č. 16, podle § 87 odst. 2 zákona o volbách do Parlamentu České republiky by tedy byl procesně legitimován k podání návrhu na neplatnost volby shora uvedeného kandidáta v tomto volebním obvodu. Takový návrh ovšem navrhovatel nepodal. Navrhovatel napadá volbu kandidátů, kteří byli zvoleni ve zmiňovaných volebních obvodech, nikoliv v tom, kde je navrhovatel zapsán do stálého seznamu voličů. K podání návrhu tak není podle § 87 odst. 2 zákona o volbách do Parlamentu České republiky procesně legitimován.

Tento závěr nemohou vyvrátit ani argumenty navrhovatele, jenž se domnívá, že omezení práva voličů na soudní přezkum voleb je v rozporu s ústavními principy a s povinností občana chránit Českou republiku jako svobodný a demokratický stát. Nejvyšší správní soud v této souvislosti poukazuje na svou ustálenou judikaturu týkající se otázky omezení procesní legitimace k podání volební stížnosti proti výsledkům voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky podle § 87 odst. 1 zákona o volbách do Parlamentu České republiky. I přestože se v nyní posuzované věci jedná o otázku omezení procesní legitimace k podání návrhu na neplatnost voleb kandidátů do Senátu, vzhledem k obdobné právní úpravě obsažené v § 87 odst. 1 a 2 zákona o volbách do Parlamentu České republiky se závěry, k nimž Nejvyšší správní soud v této otázce dospěl, uplatní i v nyní posuzované věci.

Závěr, že občan jako navrhovatel se může domáhat vyslovení neplatnosti volby pouze toho kandidáta, který kandidoval v jeho volebním obvodu, vyslovil Nejvyšší správní soud již v usnesení ze dne 22. 6. 2006, č. j. Vol 7/2006 - 15, dostupném na www.nssoud.cz. Na toto stanovisko Nejvyšší správní soud navázal v usnesení ze dne 4. 7. 2006, č. j. Vol 51/2006 - 30, www.nssoud.cz a v usnesení ze dne 26. 6. 2006, č. j. Vol 5/2006 - 46, publikovaném pod č. 944/2006 Sb.NSS, v němž uvedl: „*§ 87 odst. 1 zákona o volbách do Parlamentu je nutno rozumět tak, že zatímco občan může předmětný návrh podat jen ve vztahu ke kandidátům, zvoleným ve volebním kraji tam, kde mohl vykonat svoje aktivní volební právo (v případě občanů majících bydliště mimo území ČR a volících na zastupitelském úřadu se jedná o volební kraj určený losem, § 27 zákona č. 247/1995 Sb.); je politická strana aktivně legitimována k podání tohoto návrhu vůči všem kandidátům, zvoleným v krajích, kde také kandidovala, což může v konečném důsledku znamenat zpochybnění i všech zvolených kandidátů v celé republice. Výklad, podle něhož by kterýkoliv občan byl aktivně legitimován k podání návrhu na neplatnost volby kandidátů zvolených i v jiných krajích, než ve kterém mohl vykonat svoje aktivní volební právo, je podle přesvědčení Nejvyššího správního soudu v přímém rozporu se zněním citovaného zákonného ustanovení a odporuje rovněž srovnání tohoto řízení se soudním přezkumem jiných typů voleb (volby do Senátu, volby do krajských a obecních zastupitelstev).*

Smysl naznačené diferenciace spočívá v tom, že volební právo je nutno vidět v jeho objektivním i subjektivním významu, tzn. nelze od sebe oddělovat právní úpravu voleb od samotného výkonu volebního práva. Za situace, kdy jsou volby organizačně rozčleněny do relativně autonomních 14 krajů, má jinou povahu návrh na neplatnost volby kandidáta/ů podaný jednotlivým občanem a kandidující politickou stranou (koalicí). U jednotlivého občana vystupuje do popředí ochrana jeho aktivního volebního práva a zákon proto zjevně (byť nikoliv

výslovně) předpokládá, že argumentace takovýchto návrhů bude směřovat proti konkrétním protizákonnostem při bezprostředním či zprostředkovaném výkonu tohoto práva, přičemž ke zpochybnění výsledku volby může dojít právě z tohoto důvodu jen tam, kde je občan zapsán ve stálém seznamu, anebo kde reálně toto právo uplatnil."

Nejvyšší správní soud nesouhlasí s názorem navrhovatele, že ústavní principy zaručují oprávněným voličům právo na neomezený soudní přezkum voleb a že v posuzované věci je třeba připustit aktivní legitimaci navrhovatele. Volební právo garantované v čl. 21 Listiny základních práv a svobod zaručuje oprávněným voličům možnost podílet se na konstituování veřejné moci. Jádrem této úpravy je ústavní garance zaručující občanům jejich právo volit (aktivní volební právo) a právo být volen (pasivní volební právo). Jinými slovy, čl. 21 Listiny základních práv a svobod chrání občany před neoprávněnými zásahy do jejich subjektivního práva volit a být volen. Podle čl. 36 odst. 1 Listiny se každý může domáhat stanoveným postupem svého práva u nezávislého a nestranného soudu a ve stanovených případech u jiného orgánu. Oprávněný volič proto má právo domáhat se ochrany soudu v případě neoprávněného zásahu do jeho subjektivního volebního práva (aktivního či pasivního). Ústavní garanci obsaženou v čl. 21 Listiny ovšem nelze vykládat v tom smyslu, že každému jednotlivci je bez dalšího umožněno brojit volební stížností proti výsledkům voleb v jakémkoliv volebním obvodu.

Ústavní soud se výslovně zabýval otázkou ústavní konformity omezení procesní legitimace k podání volební stížnosti v usnesení ze dne 13. 9. 2007, sp.zn. III. ÚS 663/06, v němž uvedl: „*Aktivní žalobní legitimace občanů zapsaných do stálého seznamu ve volebním okrsku, kde byl volen poslanec, jehož volba má být napadena, vyjadřuje princip kontroly občana právního státu nad volbou konkrétních kandidátů, jíž se jako volič mohl účastnit. V takovémto omezení aktivní žalobní legitimace nelze spatřovat porušení kteréhokoli z ústavních principů, jak správně v napadeném rozhodnutí dovodil i obecný soud: Realizuje-li se volební právo občana v určitém volebním okrsku, je logické, že uvedená žalobní legitimace občana by neměla být rozšířena nad rozsah jeho volebního práva.*"

Pokud jde o poukaz navrhovatele na usnesení Ústavního soudu ze dne 25. 10. 2010, sp. zn. III. ÚS 2918/10, konstatuje Nejvyšší správní soud, že právě tímto rozhodnutím Ústavního soudu byla navrhovatelova ústavní stížnost, kterou se domáhal mj. zrušení výsledků voleb do Poslanecké Sněmovny Parlamentu České republiky v případě kandidátů zvolených za Českou stranu sociálně demokratickou, odmítnuta. Ústavní soud přitom dospěl k závěru, že v daném případě nedošlo ke splnění žádné z podmínek pro podání ústavní stížnosti. Nejvyššímu správnímu soudu nepřísluší, aby se vyjadřoval k polemice navrhovatele se závěry obsaženými v tomto usnesení Ústavního soudu, nicméně nemůže souhlasit s domněnkou navrhovatele, že pravomoc Ústavního soudu je zasažena „*krizí ochrany základních práv a svobod*", která je údajně způsobena tím, že Ústavní soud předmětnou ústavní stížnost navrhovatele odmítl. Nic takového z předmětného usnesení Ústavního soudu nevyplývá.

Ze všech uvedených důvodů dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že návrh byl podán osobou zjevně k tomu neoprávněnou. Proto jej Nejvyšší správní soud podle § 46 odst. 1 písm. c) s. ř. s. odmítl.

Podle ustanovení § 93 odst. 4 s. ř. s. nemá ve věcech volebních žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 11. listopadu 2010

JUDr. Vojtěch Šimíček
předseda senátu